

1. Kaşgarlı Mahmut'un 'olgunluk çağı', Çin kaynaklarının ise 'miğfer' olarak tanımladığı Türk adı hakkında yapılan bu farklı nitelendirmelerin temel sebebi aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Türklerin yerleşik hayata geçiş süreçleri
- b) Türklerin farklı toplumlarla yoğun etkileşime girmesi
- c) İslamiyet'in kabulüyle değişen kültürel yapı
- d) Türklerin sadece hayvancılıkla uğraşması
- e) Merkezi otoritenin her dönem güçlü tutulması

Çözüm: Cevap B. Türklerin geniş coğrafyalara yayılması ve farklı toplumlarla (Çin, Bizans, Arap) etkileşime girmesi, her toplumun kendi bakış açısıyla Türkleri tanımlamasına neden olmuştur.

2. Orta Asya coğrafyasının sert karasal iklimi ve bozkır yapısı düşünüldüğünde, aşağıdakilerden hangisi bu coğrafi koşulların Türk sosyal hayatına olan doğrudan etkilerinden biri değildir?

- a) Sınıfsal ayırımın ve köleliğin görülmemesi
- b) Savaşçılık ve teşkilatçılık özelliklerinin gelişmesi
- c) Taşınabilir sanat eserlerinin üretilmesi
- d) Uzun süreli hapis cezalarının uygulanması
- e) Temel geçim kaynağının hayvancılık olması

Çözüm: Cevap D. Yarı göçebe yaşamda insanlar sürekli hareket halindedir. Bu durum, uzun süreli hapis cezalarının verilmesine engel teşkil eder (cezalar genelde 10 günü geçmez).

3. İslamiyet öncesi Türk devletlerinin hakimiyet mücadelesi verdiği 'Kürk Yolu' ve 'İpek Yolu' düşünüldüğünde, 'Baharat Yolu'nun bu dönemde ön planda olmamasının temel nedeni nedir?

- a) Baharatın Türkler tarafından bilinmemesi
- b) Coğrafi uzaklık ve Türklerin kuzeyde konumlanması
- c) Çin'in baharat ticaretini yasaklaması
- d) Türklerin sadece deri ticareti yapması
- e) Hazar Denizi'nin ticaret yollarını kapatması

Çözüm: Cevap B. Türklerin ana yurdu Orta Asya'nın kuzey kesimleridir. Baharat Yolu ise daha güneyde, Hindistan üzerinden geçer. Coğrafi uzaklık temel nedendir.

4. Türk tarihinde 'Mısır Türkiyesi' (Devlet-i Türkiye) olarak anılan ve Türk adını resmi devlet ismi olarak kullanan İslam dönemi devleti aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Göktürkler
- b) Uygurlar
- c) Memlükler
- d) Hazarlar
- e) Karahanlılar

Çözüm: Cevap C. Memlükler, kendilerini 'Devlet-i Türkiye' olarak tanımlamışlar ve bu ismi resmi olarak kullanmışlardır.

5. Türk tarihini bir bütün olarak incelemenin zor olmasının nedenleri arasında;

- I. Geniş coğrafyalara yayılmaları
 - II. Yazılı kaynaklara geç başlamaları
 - III. Sürekli yerleşik hayatta kalmaları
- durumlarından hangileri gösterilebilir?

- a) Yalnız I
- b) Yalnız II
- c) I ve II
- d) II ve III
- e) I, II ve III

Çözüm: Cevap C. Yazının geç kullanılması ve Türklerin sürekli göç ederek farklı bölgelere yayılması, tarihi tek bir koldan incelemeyi zorlaştırır. III. madde yanlıştır.

6. İslam öncesi Türk devletlerinde sosyal ve siyasi hayatı düzenleyen, kaynağını geleneklerden alan yazısız hukuk kurallarına 'Töre' denirdi. **Töre** hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- a) Hükümdarın keyfi kararlarından oluşması
- b) Yazılı hukuk kuralları olması ve değiştirilememesi
- c) Göçebe yaşamın etkisiyle oluşan yazısız hukuk kuralları olması
- d) Sadece dini esaslara dayanması
- e) Sadece askeri cezaları kapsamı

Çözüm: Cevap C. Töre, göçebe yaşamın bir gereği olarak sözlü geleneğe dayalı, halkın ve hakanın uymak zorunda olduğu yazısız hukuk kurallarıdır.

7. 375 yılında Türklerin başlattığı 'Kavimler Göçü', dünya tarihini derinden etkileyen sonuçlar doğurmuştur. Aşağıdakilerden hangisi Kavimler Göçü'nün siyasi sonuçlarından biri değildir?

- a) Roma İmparatorluğu'nun ikiye ayrılması
- b) Avrupa'da feodalite (derebeylik) rejiminin ortaya çıkması
- c) Avrupa'nın bugünkü etnik yapısının (milletler) temellerinin atılması
- d) Türklerin yerleşik hayata geçerek tarım devrimini başlatması
- e) Avrupa'da Hristiyanlığın yayılması ve kilisenin güçlenmesi

Çözüm: Cevap D. Kavimler Göçü sonrası Türkler Avrupa'da da devletler kurmuştur ancak bu göç Türklerin genel olarak yerleşik hayata geçmesini sağlamamış, aksine göçebe kültürü yaymıştır.

8. Orta Asya kültür merkezlerinden 'Anav' kültürünün bölgedeki en eski kültür merkezi olması, 'Tagar' kültürünün ise en gelişmiş özellikler göstermesi aşağıdakilerden hangisinin kanıtıdır?

- a) Bölgede tarihsel bir süreklilik ve gelişim yaşandığının
- b) Türklerin bölgeye çok geç tarihlerde geldiğinin
- c) Tüm kültür merkezlerinin aynı anda yok olduğunun
- d) Dış göçlerin kültürel gelişimi tamamen durdurduğunun
- e) Sadece hayvancılıkla uğraşıldığının

Çözüm: Cevap A. Kültür merkezlerinin basitten gelişmişe doğru sıralanması, bölgede tarihsel bir süreklilik ve gelişim yaşandığını gösterir.

9. Türk devletlerinde toprağın devlet mülkiyetinde olması ve hayvancılığa dayalı yarı göçebe yaşam tarzı aşağıdakilerden hangisinin oluşumunu doğrudan engellemiştir?

- a) Askeri teşkilatlanma
- b) Feodal bir senyör sınıfının ve köleliğin ortaya çıkması
- c) Merkezi otoritenin güçlenmesi
- d) Töre kurallarının uygulanması
- e) Sözlü edebiyatın gelişmesi

Çözüm: Cevap B. Göçebelik ve toprağın devlete ait olması mülkiyet birikimini önlemiş, bu da aristokrat bir sınıfın (senyör/derebeyi) oluşmasını engellemiştir.

10. İlk Türk devletlerinde devlet meselelerinin görüşüldüğü 'Kurultay' (Toy) meclisi hakkında verilen aşağıdaki bilgilerden hangisi doğrudur?

- a) Sadece dini törenlerin düzenlendiği bir yerdir.
- b) Son sözün hakana ait olduğu bir danışma meclisi niteliğindedir.
- c) Hakanın yetkilerini tamamen elinden alan bir kurumdur.
- d) Sadece askeri kararların alındığı bir savaş meclisidir.
- e) Halkın temsilcilerinin oy kullandığı modern bir parlamentodur.

Çözüm: Cevap B. Kurultay, devlet işlerinin görüşüldüğü ancak son kararın hakan tarafından verildiği bir danışma meclisidir (Demokratik bir yapı mevcuttur).

11. İslam öncesi Türk devletleri hakkında ilk bilgilere Çin, Bizans ve Sasani (İran) kaynaklarında rastlanırken Mısır kaynaklarında rastlanmamasının sebebi nedir?

- a) Mısır'ın o dönemde bir devlet olmaması
- b) Türklerin denizcilikle uğraşmaması
- c) Coğrafi uzaklık ve Türklerin bu bölgeye İslam sonrası ulaşması
- d) Mısırlıların ticaret yollarını kapatması
- e) Mısır'ın Türklerle hiç savaşmamış olması

Çözüm: Cevap C. Coğrafi mesafe temel sebeptir. Türkler ancak İslamiyet sonrası (Tolunoğulları, Memlükler vb.) Mısır coğrafyasına hakim olmuşlardır.

12. Hazar Denizi'nden Mançurya'ya kadar uzanan 'Kürk Yolu' hakimiyeti, Türk devletlerine ekonomik zenginlik yanında aşağıdakilerden hangisini sağlamıştır?

- a) Tarım devriminin başlaması
- b) Farklı bölgelerle kültürel ve ticari etkileşimin artması
- c) Yerleşik hayata kesin geçiş
- d) Deniz ticaretinde tekel olma
- e) İslamiyet'in hızla yayılması

Çözüm: Cevap B. Kürk Yolu, ekonomik zenginliğin yanı sıra kuzeydeki farklı kavimlerle kültürel ve ticari etkileşimi de beraberinde getirmiştir.

13. 'Hopsa' şifresiyle kodlanan (Hun, Hazar, Oğuz, Peçenek, Sibir, Avar) toplulukların ortak özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Sadece Asya'da varlık göstermeleri
- b) Hem Asya hem Avrupa'da devlet kurmaları/varlık göstermeleri
- c) Tamamının Hristiyanlığı benimsemesi
- d) Moğol baskısıyla tamamen yok olmaları
- e) Yazıyı ilk kullanan Türk toplulukları olmaları

Çözüm: Cevap B. Bu topluluklar hem Asya hem de Avrupa topraklarında devlet kurmuş veya önemli siyasi varlık göstermiş topluluklardır.

14. Türklerin göç etmesinde etkili olan 'Salgın Hayvan Hastalıkları' hangi tür bir göç nedeni olarak sınıflandırılabilir?

- a) Siyasi
- b) Dini
- c) Ekonomik
- d) Hukuki
- e) Askeri

Çözüm: Cevap C. Hayvancılık temel geçim kaynağı olduğu için hayvan hastalıkları ekonomik bir yıkımdır ve toplumu göçe zorlayan ekonomik bir nedendir.

15. Türk göçlerinin sonucunda Avrupa ve çevre bölgelerde 'Demir Devri'ne geçişin hızlanması Türklerin hangi alandaki uzmanlığını gösterir?

- a) Maden işlemeciliği ve askeri teknoloji
- b) Mimari ve şehircilik
- c) Denizcilik ve liman yönetimi
- d) Tarımsal sulama teknikleri
- e) Hukuk ve diplomasi

Çözüm: Cevap A. Türkler maden işlemeciliğinde, özellikle demiri işlemede ve askeri teknolojide uzmanlaşmış, göç ettikleri yerlerde bu teknolojiyi yaymışlardır.

16. Türklerde devlet yönetiminde hakanın yanında bulunan, elçi kabul eden ve kurultaya katılan 'Hatun'ların bu yetkileri aşağıdakilerden hangisinin bir kanıtıdır?

- a) Kadının yönetimde söz sahibi olduğunun
- b) Veraset sisteminin değiştiğinin
- c) Dini liderlik yetkisinin hatunda olduğunun
- d) Hakanın yetkilerinin sınırsız olduğunun
- e) Ordunun hatun tarafından komuta edildiğinin

Çözüm: Cevap A. Hatunların siyasi yetkilere sahip olması, Türk toplumunda ve devlet yönetiminde kadının önemli bir konuma sahip olduğunu gösterir.

17. İlk Türk devletlerinde hükümdara yönetme yetkisinin Tanrı tarafından verildiğine inanılan anlayışa ne ad verilir?

- a) Töre
- b) Kurultay
- c) Kut
- d) Balbal
- e) Onlu Sistem

Çözüm: Cevap C. Kut anlayışı, hükümdarın yönetme yetkisini Tanrı'dan aldığına dair bir inançtır ve kan yoluyla babadan oğula geçer.

18. Türk tarihinde yerleşik hayata geçerek mimari, sanat ve tarım alanında köklü değişiklikler yaşayan ilk Türk devleti hangisidir?

- a) Asya Hun Devleti
- b) Göktürkler
- c) Uygurlar
- d) Hazarlar
- e) Kırgızlar

Çözüm: Cevap C. Uygurlar, Maniheizm dininin etkisiyle yerleşik hayata geçmiş, şehirler kurmuş ve tarımla uğraşmaya başlamışlardır.

19. Mete Han tarafından oluşturulan ve günümüz modern ordularının da temelini oluşturan askeri teşkilatlanma sistemi aşağıdakilerden hangisidir?

- a) İkili teşkilat
- b) Onlu sistem
- c) Töre sistemi
- d) Cihan hakimiyeti
- e) Boylar birliği

Çözüm: Cevap B. Mete Han'ın kurduğu onlu sistem, orduyu 10, 100, 1000 kişilik birimlere ayırarak yönetmeyi kolaylaştırmış ve dünya askeri tarihine geçmiştir.

20. Türklerde ölen kişinin arkasından yapılan cenaze törenine ne ad verilir?

- a) Yuğ
- b) Kurgan
- c) Balbal
- d) Eşük
- e) Uçmağ

Çözüm: Cevap A. Türklerde cenaze törenlerine 'Yuğ', mezarlara 'Kurgan', mezar başına dikilen taşlara ise 'Balbal' adı verilir.

21. İslam öncesi Türklerde 'cennet' ve 'cehennem' kavramları sırasıyla hangi terimlerle ifade edilmiştir?

- a) Kurgan - Balbal
- b) Uçmağ - Tamu
- c) Yuğ - Eşük
- d) Kut - Töre
- e) Toy - Kurultay

Çözüm: Cevap B. Türk inanişında cennet 'Uçmağ' (uçup gidilen yer), cehennem ise 'Tamu' olarak adlandırılır.

22. Türk tarihinin ve edebiyatının ilk yazılı örnekleri olan Orhun Kitabeleri aşağıdaki devletlerden hangisi döneminde dikilmiştir?

- a) Asya Hun Devleti
- b) I. Köktürk Devleti
- c) II. Köktürk (Kutluk) Devleti
- d) Uygur Devleti
- e) Karahanlılar

Çözüm: Cevap C. Orhun Kitabeleri, II. Köktürk Devleti döneminde Bilge Kağan, Kül Tigin ve Vezir Tonyukuk adına dikilmiştir.

23. İlk Türk devletlerinde toplumu oluşturan birimlerin küçükten büyüğe doğru sıralanışı aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Oguş - Urug - Boy - Bodun - İl
- b) İl - Bodun - Boy - Urug - Oguş
- c) Boy - Oguş - Urug - İl - Bodun
- d) Urug - Oguş - Boy - Bodun - İl
- e) Oguş - Boy - Urug - Bodun - İl

Çözüm: Cevap A. Oguş (aile), Urug (sülale), Boy (sülaleler birliğı), Bodun (millet), İl (devlet) şeklinde hiyerarşik bir yapı mevcuttur.

24. Avrupalılar tarafından 'Tanrı'nın Kırbacı' olarak adlandırılan ve Bizans'ı vergiye bağlayan ünlü Avrupa Hun hükümdarı kimdir?

- a) Balamir
- b) Uldiz
- c) Rua
- d) Attila
- e) Mete Han

Çözüm: Cevap D. Attila, Avrupa Hun Devleti'nin en güçlü dönemini yaşatmış ve Batı'da 'Tanrı'nın Kırbacı' unvanıyla anılmıştır.

25. Türklerin güneş yılı esaslı olarak hazırladığı ve her yılı bir hayvan ismiyle andığı ilk takvim aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Hicri Takvim
- b) Celali Takvim
- c) Rumi Takvim
- d) Miladi Takvim
- e) 12 Hayvanlı Türk Takvimi

Çözüm: Cevap E. 12 Hayvanlı Türk Takvimi, Türklerin astronomi bilgisinin bir göstergesidir ve ilk milli takvimdir.